

Laura Jiga Iliescu, *Răsplata paradisului. Filoane livrești și orale ale tradițiilor despre Blajini în spațiul românesc*, Editura Academiei, București, 2006.

Lucrarea de față aparține folcloristului Laura Jiga Iliescu, cercetător științific la Institutul de Etnografie și Folclor «Constantin Brăiloiu», București. *Răsplata paradisului – filoane livrești și orale ale tradițiilor despre blajini în spațiul românesc* apare

la Editura Academiei Române, București, în 2006, cu o introducere realizată de dr. Sabina Ispas, director al Institutului de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu". Cele 271 de pagini oferite spre lectură conțin abordări, accepțiuni, evoluții ale termenului *blajin* manifestate de-a lungul timpului în scrieri și în "cultura cu circulație dominant orală" (Sabina Ispas, p.5). Urmând demersuri ample în sens bibliografic, autoarea prezintă cu multă îndemânare de la argumente literare provenite încă din Evul Mediu, până la materiale de ultimă oră; implicându-le și pe cele obținute din cercetările de teren recente.

În prima parte a lucrării sunt prezentate instrumentele de lucru ("documente istorice, literare, manuscrise sau cărți tipărite de-a lungul secolelor, ori documente etnologice rezultate din cercetări de teren întreprinse începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea" (p.10)), viziuni ale altor folcloriști, filologi, istorici și ale creatorilor de cultură orală, precum și modalitățile de vehiculare ale termenului *blajin*. Sunt puse față în față individul și grupul, anonimul cu autorul, cultura orală și cultura scrisă; notate fiind și raporturile suferite în timp dintre acestea două din urmă și stadiul actual în care ele se întrepătrund. Date relevante sunt obținute încă din secolul al XV-lea din textele religioase slavone, cărți populare și laice. Una dintre scrierile populare ce stau la baza studiului autoarei este *Alexândria* sau *Romanul lui Alexandru Macedon* atribuit lui Pseudo-Callisthenes, în care întâlnim și cuvântul *blajin* cu înțelesul de *fericit* ("blajene Evante"). Oraltatea a contribuit la transformări ale textului mai sus menționat, adaptându-se tipurilor de culturi, societății, religiei, mentalității și tipurilor de naratori.

Cea de-a doua parte a cărții dezvăluie din conținutul *Alexândriei*: Alexandru Macedon, ajuns în Ostrovul Macaron ce se află la intrarea în Paradis, se întâlnește cu "înțelepții gimnosofiști, cărora în cultura română li se spune mai cu seamă *Blajini*" (p.79). Din punct de vedere etimologic, cuvântul *blajin* are la bază paleoslavul *blazelh*, "fericit"; întâlnim și alte înțelesuri ale termenului: "blândețe", "bun la inimă", "răbdător", "pașnic". Venit pe filiera creștinismului, acestui cuvânt i se atribuiesc noi dimensiuni precum "sfințenia" și "înțelepciunea". Dinamica acestui termen a fost surprinsă de-a lungul timpului de către I. A. Candrea, Ov. Densusianu, Nicolae Cartojan, Lazăr Țăineanu, G. Mayer, Tache Papahagi, Simion Florea Marian. O altă accepțiune pusă pe seama acestui cuvânt este cea de "prostuș, naiv, sărac cu duhul", "inofensiv, docil, incapabili de reacțiune, după cum notează și A. Fochi : "blajinii sunt blânzi cu prostie, neștiutori"; sau Simion Florea Marian: "Blajinii sunt pușinte la minte. Ei nu știu nici măcar când sunt Paștile". Imaginația, spațiul, timpul, culturile au contribuit la realizarea mai multor portrete ale lor, încadrându-i în varii ipostaze, la limita dintre

“realitate ȃi ficȃiune”. Sunt puȃi sub semnul ȃndoielii: “vorbim despre reprezentȃri individuale ȃi colective, fȃrȃ a ȃti niciodatȃ cu certitudine cum interrelaȃioneazȃ” (p.101) sau “informaȃiile referitoare la *Blajini* nu sunt unitare” (p.102). Trȃsȃturi care sunt ȃntȃlnite aproape ȃn mod constant ȃn ceea ce priveȃte un portret al *Blajinilor*, *Nagomudrilor*, *Rohmanilor*, *Uricilor* sunt bunȃtatea, religiozitatea, izolarea, barbȃ ȃi pȃr albe, unghii lungi, pielea cu aspect de solzi, frumuseȃea (“Rohmanii sunt cei mai frumoȃi ȃi mai blȃnzi ȃi mai buni la Dumnezeu” (p. 113, apud Moses Gaster). ȃn Paradisul lor terestru “12 blajini se ȃnfruptȃ dintr-un ou” sau “se urcȃ cu scara pe o urzicȃ”, acestea indicȃndu-ne dimensiunile lor foarte mici.

Partea a treia a cȃrȃii propune o descriere a *Paȃtelui Blajinilor* sau *Paȃtele Morȃilor*, ritual postpascal, ȃncȃ practicat ȃn zilele noastre; deasemnea, este urmȃritȃ evoluȃia acestor practici, atȃt ȃn timp, cȃt ȃi ȃn spaȃiu, existȃnd variante zonale, chiar ȃi locale. Confirmarea existenȃei acestui cult al morȃilor o primim ȃn urma cercetȃrilor efectuate de autoare ȃn Dobrogea, judeȃul Tulcea, 1998. Anexa conȃine fragmente selectate din interviurile realizate ȃn teren.

Subiectul abordat, *blajini ȃn spaȃiul romȃnesc*, este unul pretenȃios, ce necesitȃ accesarea unor domenii ca filosofia, teologia, istoria ȃi filologia. Laura Jiga Iliescu o face cu ȃndemȃnare, uȃurinȃ ȃi promptitudine. Notele de subsol sunt preȃioase, constituite din trimiterile bibliografice adecvate ȃi corelaȃii valoroase realizate de mintea ascuȃitȃ a autoarei. Densa bibliografie vȃdeȃte truda depusȃ ȃi ȃncȃpȃnȃnarea de a transmite o cȃt mai bine stȃpȃnitȃ informaȃie. Deci se anunȃȃ un studiu amplu ȃi consistent la care au contribuit ȃi imaginaȃia, arta nativȃ de mȃnuire a cuvȃntului ȃi dorinȃa lucrului bine fȃcut.